

PROJEKT EKO ŠOLE-VODA
OŠ Jožeta Gorjupa
Kostanjevica na Krki

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL

GLASBA

NA VODI

Kostanjevica na Krki

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL

Georg Friedrich Händel se je rodil 23. februarja leta 1685 v Hallu (Nemčija). Bil je skladatelj. Umrl je 14. aprila leta 1759 v Londonu. Pokopan je v Westmisterski katedrali.

MLADOST

Pisatelj življenjepisa temelji na pripovedi Händlovega asistenta Johna Christopherja Smitha, napisal pa ga je John Mainwaring. Preden je Händel dopolnil osem let, ga je oče vzel na obisk na dvor Weißenfelsov, kjer je služboval njegov sin iz prvega zakona. Na dvoru se je spoprijateljil z glasbeniki, ki so mu dovolili igrati na orgle, vojvoda pa ga je slučajno slišal in spoznal njegov veliki talent. Pogovoril se je z njegovim očetom in mu predlagal fantovo šolanje. Vojvoda je po pregovarjanju omehčal Händlovega ne preveč navdušenega očeta.

Star komaj 12 let, je dobil priložnost, da svoje spretnosti pokaže na berlinskem dvoru. Službo mu je ponudil Brandenburški knez – kasnejši kralj Friedrich I. Skladatelj oče je umrl leta 1697.

Leta 1702 se je Händel preselil v Hamburg.

Za veliki petek leta 1704 je Händel uglasbil Pasijon po Janezu na besedilo libretista *Christiana Postela*.

Händlova prva opera *Almira* je bila uprizorjena 8. januarja leta 1705 in je doživela velik uspeh. Čez nekaj tednov je sestavil opero *Nero*, ki ni bila dobro sprejeta. Čez čas pa je sestavil še dve ne preveč uspešni deli *Dafne* in *Florindo*. Spomladi leta 1706 se je preselil v Italijo. Tam je ostal tri leta. Prijelo se ga je ime *Sas*. Ob neki priložnosti je Corelli izvajal na violino Händlovo uverturo k *Triumfu časa in resnice*. Händel ga je poslušal nato pa mu iztrgal violino iz rok in rekel: "To se igra takole!" in zaigral pasažo. V Italiji je zložil opero *Rodrigo*, spomladi 1707 v Firencah in *Agripino*, 1709 v Benetkah. V Italiji je tudi zložil oratorija *Jephtha* in *La Resurrezione*, alegorijo *Il Trinfo del Tiempo e del Disinganno*, *Aci, Galetea e Polifemo*, zborovska dela *Dixit Dominus* in solo kantate.

Händel se je oktobra leta 1712 vrnil v London in tam ostal celo življenje.

Händel je za angleškega kralja Gregorja, čudovito delo **Wassermusik**.

Postal je princesin učitelj. Leta 1716 je s kraljem odšel v Nemčijo in je za to priložnost zložil pasijon v nemškem jeziku, kar je bilo njegovo zadnje delo v maternem jeziku.

Po letu 1719 se je Händel podal na nov izziv z ustanavljanjem Royal Academy of Music in postal je njen glasbeni direktor.

Premiera zelo uspešne opere *Radamisto* je bila 27. april leta 1720.

Händel je angleško državljanstvo pridobil 13. februarja leta 1726. V tem času je glasbena akademija propadla. Novo operno delo-Lotario je predstavil 2. decembra leta 1729.

Händel se je začel zanimati za oratorije. V sezoni 1732-1733 je zložil oratorij Debora, kasneje pa še opero Atralijska, kjer je prvič uporabil dva zbora. Operna akademija je leta 1737 dokončno propadla in takrat je Händel doživel hud udarec in nekateri poročajo, da je delno ohromel, kar kaže na možgansko kap. Verjetni vzrok je bila preobremenjenost. Odšel je na zdravljenje v Aachen, kjer si je hitro opomogel in prišel v staro formo za skladanje in pisanje.

Na področju oratorija Händel ni imel konkurence. Leta 1745 je zložil junaški oratorij Juda Makabejec, ki je doživel velik uspeh.

Pri Händlu so se pojavile prve težave z vidom leta 1752. Pri pisanju mu je pomagal asistent. V maju leta 1752 se je odločil za operacijo oči in ta je bila uspešna. Do konca življenja je nadziral izvajanje svojih del, predeloval orgelska dela in še marsikaj. Umrl je sedem let po operaciji oči.

GLASBENA DELA

OPERE:

- Almira-8.1.1705, Hamburg
- Nero-25.2.1705, Hamburg
- Flirindo-1708, Hamburg
- Daphne-1708, Hamburg
- Rodrigo-1707, Firence
- Agripina-1709, Benetke
- Rinaldo-1711, London
- Il Pastor Fido-1712, London
- Amadigi-1715, London
- Ottone-1723, London
- Flavio-1723, London
- Tamerlano-1724, London
- Rodelinda-1725, London
- Admeto-1727, London
- Siroe-1728, London
- Lotario-1729, London
- Ezio-1732, London
- Serse-1738, London

ORATORIJI:

- Il trionfo del tempo e del disinganno-1707, Rim
- La resurrezione-1708, Rim
- Brockes passion-1709, Hamburg
- Esther-1718, London
- Saul-1739, London
- Isael in Egypt-1739, London
- Messiah-13.4.1742, Dublin
- Hercules-1745, London
- Susanna-1749, London
- Solomon-1749, London
- Jephtha-1752, London
- The bum-bum opere-1750, Dublin

ODE:

- **Acis and Galatea-1718. London**
- **Ode for Birthday of Queen Anne-1713, London**
- **Alexander's feast-1736, London**
- **Ode for St. Cecilia's day-1739, London**

INSTRUMENTALNA GLASBA:

- **Koncerti za orgle**
- **Concerto grosso C-dur-Alexander's feast**
- **WATER MUSIC(WASSERMUSIK)**
- **Music for the royal fireworks**

ODLOMEK IZ ORATORIJA MESIJA

Allegro

ZBOR

A - le - lu - ja,

ORKESTER

a - le - lu - ja, a - le - lu - ja, a - le - lu - ja, a - le - lu - ja,

a - le - lu - ja, a - le - lu - ja, a - le - lu - ja, a - le - lu - ja, a -

Unisono = enoglasno

le - lu - ja. Go - spo - du vse - mo - go - čne - mu kra - lju, a - le -

lu - ja, a - le - lu - ja, a - le - lu - ja, a - le - lu - ja, Go - spo - du vse - mo - go - čne - mu

kra - lju, a - le - lu - ja, a - le - lu - ja, a - le - lu - ja, a - le - lu - ja.

SOPRAN

Go - spo - du vse - mo - go - čne - mu kra - lju, TENOR go - spo - du

a - le - lu - ja, a - le - lu - ja, a - le - lu - ja,

vse - mo - go - čne - mu kra - lju, TENOR

a - le - lu - ja, a - le - lu - ja!

ALT

Go - spo - du vse - mo - go - čne - mu kra - lju, a - le - lu - ja!

BAROK

Barok je evropski zgodovinski in umetnostni slog. Začel se je okoli leta 1660 v Rimu. Obdržal se je celotno 17. stoletje, po nekod pa še dlje.

Značilnosti baročnega sloga so blišč, veliko detajlov, prekomerno izražanje čustev.

BAROČNA GLASBA

Baročna glasba zajema obdobje in zvrst evropske klasične glasbe v času baroka (začela se je prej kot barok), približno med letoma 1600 in 1760. Baročna glasba je polifoni ter monodični slog, za katera so značilni izrazita dvojnost dura in mola, tehnika generalnega basa in ostri vsebinski kontrasti. Prevladujeta vokalno-instrumentalna in instrumentalna glasba. Glasba se je izvajala v cerkvah, gledališčih in palačah. Namenjena je bila predvsem visokemu sloju prebivalstva za razvedrilo in zabavo. Glasbenika so smatrali za obrtnika, cenjeni so bili le virtuozi (solo pevci), ki so bili podrejeni kot služinčad.

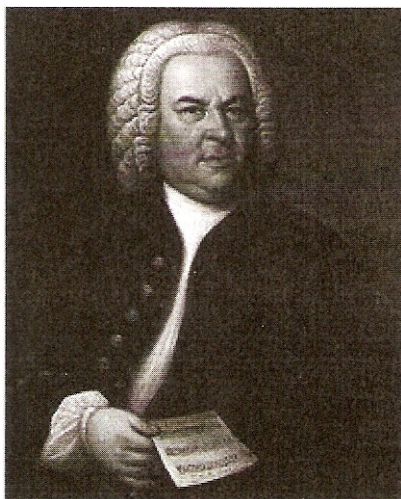
Notna pisava v času baročne glasbe je bila takšna kot jo poznamo danes. V tem obdobju sta bila točno določena taktovski način in taktnice.

Baročna glasba pozna tri oznake tempa. To so hiter, srednje hiter in počasen. Dinamika je bila *piani*(p)-tih, *forte*(f)-glasno.

Med instrumenti so največ zastopani orgle, čembalo(general bas) in godala. Glasbene oblike v baroku:

- glasbeno gledališče: opera, balet
- vokalno instrumentalne: oratorij, kantata
- instrumentalne: fuga, preludij
- ciklične oblike: sonata, suita, koncert
- vokalna glasba se odvija samo v cerkvah. Glavni predstavniki baroka so Johann Sebastian Bach, Georg Friedrich Händel, Jean Baptiste Lully, Giuseppe Tartini, Antonio Vivaldi in marsikateri drug

Johann Sebastian Bach

Bachov rokopis violinske sonate št. 1.

Johann Sebastian Bach je bil velik nemški baročni skladatelj in se je rodil v Eisenachu 21. marca leta 1685. Spada med največje skladatelje vseh časov in dobre organiste. Svoje glasbeno znanje je pridobil od očeta in starejšega brata. Napisal je preko 1000 del.

ŽIVLJENJEPIS:

Bil je najmlajši od osmih otrok, ki se je rodil v glasbeni družini. Ko je bil še majhen je igral orgle, violino in bil odličen pevec. Pri desetih letih sta mu umrla starša. Nato je za njega skrbel starejši brat Johann Christoph, ki ga je verjetno še naprej poučeval glasbo. Ko je bil star 15 let je začel hoditi v šolo sv. Mihaela v Lüneburgu. Najprej je bil poročen z Marijo Barbaro, ki je imela 7 otrok in je umrla leta 1720. Nato se je poročil še enkrat z Anno Magdaleno, ki je rodila 13 otrok. Potoval je malo in nikoli ni zapustil Nemčije. Leta 1703 je šel v Arnstant in prevzel mesto organista v cerkvi sv. Bonifacija. Nato se je leta 1706 preselil v Mülhausen. Proti letu 1749 se mu je vid zelo poslabšal. Prišel ga je operirat angleški zdravnik, vendar mu ni uspelo in nato je oslepel. Vendar ni nehal skladati skladb, ampak je narekoval svojim učencem, ki so jih zapisali. Umrl je 28. julija, star 65 let.

DELA:

Janezov in Matevžev pasijon

- Koncerti za solo orgle
- Velikonočni oratorij
- Sonati za flavto
- Korali
- Brandenburški koncert
- Ave Maria

Antonio Vivaldi

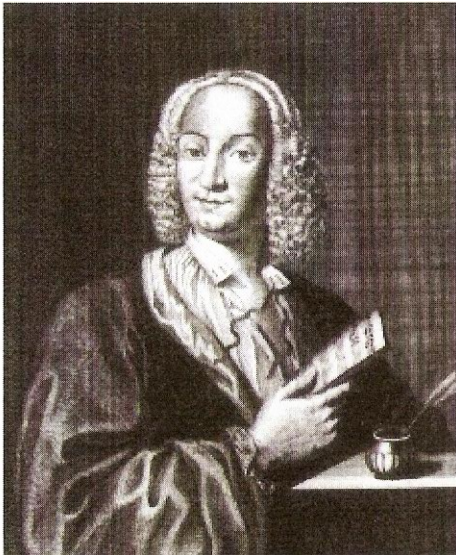
Antonio Vivaldi je bil italijanski klasični skladatelj, ki je živel od leta 1678 do leta 1741.

ŽIVLJENJE:

Vivaldi se je rodil 4. marca leta 1678 v Benetkah. Bil je mojster violine in svoja dela je pogosto sam zaigral. Njegovo najbolj znano delo je Štirje letni časi. Njegova dela so bila pozabljena dvesto let in komaj v tem stoletju so jih ponovno odkrili. Je eden najpopularnejših baročnih skladateljev. Umrli je 28. julija leta 1741.

DELA:

- **Sonate za violino**
- **Štirje letni časi**
- **Sonate za trio**
- **12 koncertov**
- **49 oper**

Giuseppe Tartini

Giuseppe Tartini je bil italijanski skladatelj in violinist. Rodil se je 8. aprila leta 1692 v Piranu. Umrl je 26. februarja leta 1770 v Padovi.

ŽIVLJENJE:

Bil je eden največjih violinistov svoje dobe, izjemno priljubljen pa je bil tudi predklasični skladatelj in izviren glasbeni teoretik. Napisal je več ko 140 koncertov in mnogo sonat za violino. Njegovo najbolj znano delo je znameniti "Vražji trilček", ki naj bi mu ga na violino v sanjah zaigral sam vrag.

Po skladatelju je imenovan osrednji piranski trg, z njegovim kipom.

DELO:

- Vražji trilček
- 140 koncertov
- Senate

GLASBA NA VODI

V prvih letih Händlovega življenja v Londonu, je bil skladatelj na Hannovrskem dvoru preveč časa odsoten in ga je zato knez pisno opomnil. V septembru leta 1714 je Hannovrski knez postal angleški kralj Georg I. Zanj je Händel takoj zložil to prečudovito delo **Wassermusik oz. Water music** (Glasba na vodi).

Glasba na vodi ali vodna glasba je zbirka orkestralnih del z več kot tremi suiti, ki jih je skompromiral Georg Friedrich Händel.

Glasba na vodi je premiero doživela 17. julija leta 1717, ko je kralj George predlagal koncert na reki Temzi.

Koncert je izvedlo 50 glasbenikov, ki so igrali na barki zraven kraljeve barke, odkoder je kralj poslušal s svojimi prijatelji. Kralju Georgu je bila glasba tako všeč, da je ukazal utrujenim glasbenikom naj suito trikrat ponovijo.

Vsi instrumenti v baročnem orkestru so bili prineseni na barko razen čembala, ker je bil prevelik. Zasedba instrumentov je bila odvisna od različnih dejavnikov, toda priporočljivo je bilo, da vsebuje flavto, dve oboi, fagot, dva rogova, dve trobenti, nekaj instrumentov s strunami, zato, ker so bili zunaj najbolj glasni.

Uvodnik v Glasbo na vodi je francoska uvertura, ki je vsebovala zmerno hiter francoski ples v tridobnem taktu, starofrancoski ples in mornarski ples.

Razdeljena je na tri suite:

- suite v F-duru
- Suite v D-duru
- suite v G-duru

